

*Етички
кодекс за
професионалце
који се баве
На*

српском језику

SOCIETY OF CORPORATE
COMPLIANCE AND ETHICS

www.corporatecompliance.org

6500 Barrie Road, Suite 250, Minneapolis, MN 55435, United States
+1 952 933 4977 или 888 277 4977 • Факс +1 952 988 0146

Етички кодекс за професионалце који се

баве усаглашеношћу и етиком

Увод

Програми за усаглашеност и етику имају кључну улогу код пружања помоћи у спречавању и откривању кршења дужности у организацијама и од стране организација, као и у промовисању етичког пословног окружења. Развој и ригорозна примена ефикасних програма етике и усаглашености штите инвеститоре, потрошаче, пословну заједницу и читаву јавност. Професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком (ПУЕ) (Compliance and ethics professionals - CEP) схватају да услуге које пружамо захтевају највећи стандард професионализма, интегритета и стручности. Етички кодекс који следи изражава признање одговорности ове професије према општој јавности, послодавцима и клијентима, као и самој професији. Овај Етички кодекс усвојило је чланство Друштва за корпоративну усаглашеност и етику (Society of Corporate Compliance and Ethics) да би пружило смернице и правила свим ПУЕ у обављању њихових професионалних обавеза.

Етички кодекс се састоји од две врсте стандарда: принципа и правила понашања. Принципи представљају широке стандарде који пружају оквир за детаљнија

правила понашања. Правила понашања представљају посебне стандарде који прописују минимални степен професионалног понашања које се очекује од ПУЕ. Усаглашеност са Кодексом очекује се како од појединачног професионалца, тако и од стручне заједнице. Она као прво зависи од личног разумевања професионалца који се бави усаглашеношћу и етиком и његових добровољних активности, а као друго зависи од подстицаја од стране колега и опште јавности.

За нека правила понашања обезбеђен је коментар, који је намењен за то да разјасни или разради значење и примену датог правила. У Кодексу су коришћене следеће конвенције:

- “Послодавац” укључује посодавца и клијенте;
- “Закон” или “закони” укључује све националне, државне, покрајинске и локалне законе и прописе, судске налоге и споразуме о сагласности;
- “Кршење дужности” укључује и незаконите радње и неетичко понашање; и
- “Највише управно тело” послодавца односи се на највише тело за доношење политике и одлука у једној организацији, као што су то управни одбор или надзорни савет у организацији.

Принцип I

Обавезе према јавности

Професионалци за усаглашеност и етику (ПУЕ) треба да поштују и промовишу усаглашеност са духом и словом закона који регулише понашање њиховог послодавца и треба да својим примером покажу највише етичке стандарде у свом професионалном понашању како би допринели јавном добру.

R1.1 ПУЕ не помажу, не подстичу и не учествују у кршењу дужности.

R1.2 ПУЕ предузимају потребне кораке да спрече кршење дужности својих послодаваца.

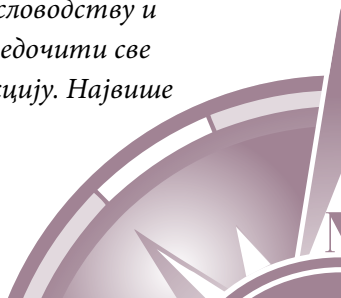
***Коментар:** Активности ПУЕ везане за спречавање кршења дужности морају, наравно, бити законите и етичке. У ситуацијама када ПУЕ уради оно што може како би спречио кршење дужности у границама закона и пословне етике, али ипак не успева да спречи кршење дужности, треба да се позове на правило 1.4.*

R1.3 ПУЕ примењују здраво расуђивање када одговарају на питања или сарађују у свим званичним и легитимним државним истрагама или ислеђивању.

***Коментар:** И док улога ПУЕ у државној истрази може да варира, ПУЕ никада не ометају истрагу и не лажу током ње .*

R1.4 Уколико, наравно током свог рада, професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком сазнају за било какву одлуку свог послодавца која би, уколико буде спроведена, представљала кршење дужности, они ће: (а) одбити да се сагласе са том одлуком; (б) подигнути ствар на виши ниво, укључујући, према потреби, до највишег управног тела; (в) ако озбиљна питања остану нерешена након примене “а” и “б”, размотрите давање оставке; и (г) известите о својој одлуци државне функционере када то налаже закон.

***Коментар:** Дужност професионалца који се бави усаглашеношћу и етиком је изнад дужности према послодавцу, с обзиром на то да његова дужност према јавности и професији укључује превенцију кршења дужности у организацији. ПУЕ треба да исцрпи сва доступна интерна средства како би одвратио свог послодавца, његове запослене и агенте од кршења дужности. ПУЕ треба да подигне ствар до највишег управног тела према потреби, укључујући ситуације када је: а) упућен да тако поступи од стране тог тела, нпр. одлуком управног одбора; б) уколико се подизање ствари до пословодства показало неефикасним; или в) уколико ПУЕ верује да би подизање те ствари до пословодства било узалудно. ПУЕ треба да размотри давање оставке само као последње средство, пошто су ПУЕ можда једина преостала препрека за кршење дужности. У писменој оставци са свим детаљима и потпуном искреношћу треба вишем пословодству и највишем управном телу послодавца предочити све услове који изискују професионалчеву акцију. Највише*

управно тело у комплексним организацијама може да
буде управно тело у матичној корпорацији.

Принцип II

Обавезе према послодавцу

Професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком (ПУЕ) треба да обављају послове код свог послодавца са највишим осећајем интегритета, да са своје стране примењују непристрасно расуђивање без предрасуда, и промовишу ефикасне програме за усаглашеност и етику.

R2.1 ПУЕ обављају послове за свог послодавца правовремено, стручно и професионално.

***Коментар:** Од професионалаца који се баве усаглашеношћу и етиком се не очекује да буду експерти за свако поље сазнања које може да допринесе развоју ефикасног програма усаглашености и етике. ПУЕ који се одваже да се баве областима које захтевају додатно стручно знање, добијају такво стручно знање кроз додатно образовање, обуку или рад са другим лицима која поседују такво стручно знање. ПУЕ имају текуће и опште знање свих релевантних поља сазнања која се оправдано могу очекивати од једног професионалца који се бави етиком и усаглашеношћу, и предузимају кораке да остану у току тако што користе могућности за континуирано образовање и професионални развој.*

R2.2 ПУЕ обезбеђују најбоље што могу да њихови послодавци буду у сагласности са свим релевантним законима.

***Коментар:** И док ПУЕ треба да имају руководећу улогу у гарантовању усаглашености, сви запослени имају обавезу да обезбеде усаглашеност.*

R2.3 Професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком врше истрагу, са одговарајућом ревношћу, свих питања, информација, извештаја и/или понашања које се односи на стварно кршење дужности, или на кршење на које се сумња, било да је везано за прошлост, садашњост или будућност.

***Коментар:** У организацијама где су други професионалци (као што је Правна служба) одговорни за истрагу кршења дужности на које се сумња, ПУЕ задовољавају ово правило пријављивањем оваквог кршења дужности таквим професионалцима у складу са утврђеним поступцима пријаве.*

R2.4 ПУЕ обавештавају више пословодство и највише управно тело о стању програма за усаглашеност и етику, како у погледу спровођења програма, тако и у погледу области ризика по усаглашеност.

***Коментар:** Етичка дужност ПУЕ по овом правилу допуњује дужност вишег пословодства и највишег управног тела у томе да гарантују “да у организацији постоје системи за информисање и пријаву који су*

рационално осмишљени тако да вишем пословодству и самом одбору пружају правовремене и тачне информације које су довољне да омогуће пословодству и одбору, сваком у њиховим оквирима, да донесу информисане одлуке како у вези са усаглашеношћу корпорације са законом тако и са успехом пословања.”
У стечајном поступку против компаније Caremark International Inc., Парница везана за деривате, 1996 WL 549894, at 8 (Del. Ch. од 25. септембра 1996.)

- R2.5** ПУЕ не помажу и не подстичу освету против било ког запосленог који пријави стварно, потенцијално, или кршење дужности на које сумња, и теже да спроведу поступке који обезбеђују заштиту од освете према било ком запосленом који пријави стварно, потенцијално, или кршење дужности на које се сумња.

Коментар: ПУЕ треба да, како најбоље знају, и у складу са другим дужностима које им намеће Етички кодекс, сачувају анонимност запослених који пријављују кршење дужности ако ти запослени траже да остану анонимни. Даље, они спроводе истрагу сваког стварног, потенцијалног, или кршења дужности на које се сумња уз највећу дискрецију, пазећи да заштите углед и идентитет оних који су под истрагом.

- R2.6** ПУЕ се пажљиво чувају од тога да открију поверљиве информације које су добијене током њихових професионалних активности, признајући да под одређеним околностима поверљивост мора да попусти пред другим вредностима или забринутостју, као

што је нпр. заустављање неког чина који ствара знатан ризик по здравље и безбедност, или да испоље самоувереност када је потребно да се испоштује судски позив за сведочење или други судски позив.

Коментар: Није неопходно открити поверљиве информације да би се испоштовао судски позив за сведочење или други судски позив ако су комуникације заштићене неким законски признатим правом (нпр. правом неоткривања комуникација између адвоката и клијента).

R2.7 ПУЕ воде рачуна о томе да избегну било какве стварне, потенцијалне или уочене сукобе између интереса послодавца и својих личних интереса или интереса појединаца или организација које нису у склопу послодавца, а са којима ПУЕ има релације. ПУЕ мора да открије и на етички начин реши сукобе интереса и мора да одклони велике сукобе кад год је то могуће. Сукоби интереса могу да створе подељену лојалност. Професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком не дозвољавају да се лојалност према лицима која раде код послодавца, а са којима су развили професионални или лични однос, умеша или замени обавезу лојалности према послодавцу, и/или вишу одговорност поштовања закона, етичког пословног понашања и овог Етичког кодекса.

Коментар: Ако професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком имају било какву пословну везу, директан или индиректан финансијски интерес,

или друге интересе који би mogli да утичу на њихове одлуке везане за њихов професионални рад, ПУЕ ће у потпуности открити послодавцу природу те пословне везе, финансијског или другог интереса. Ако се нека пријава, истрага или ислеђивање везано за кршења дужности односи директно или индиректно на активност у коју је ПУЕ био на било који начин укључен, ПУЕ мора у писменом облику открити вишем пословодству послодавца прецизну природу те укључености пре него што реагује на пријаву, или започне истрагу или ислеђивање везано за тај предмет, и, по потреби, мора тражити да буде укључен из те истраге или ислеђивања. Упркос овом захтеву, таква укљученост у неком предмету који је предмет пријаве, истраге или ислеђивања неће неопходно утицати на способност ПУЕ да у том погледу испуни своје обавезе.

R2.8 Професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком не обмањују послодавца у вези са резултатима који се могу постићи коришћењем њихових услуга.

Коментар: Професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком не треба да стварају неоправдана очекивања у вези са утицајем или резултатима њихових услуга.

Принцип III

Обавезе према професији

Професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком (ПУЕ) треба да теже, кроз своје активности, да поштују интегритет и достојанство професије, унапреде ефикасност програма за усаглашеност и етику и промовишу професионализам у области усаглашености и етике.

R3.1 ПУЕ обављају своје професионалне активности, укључујући испитивање кршења дужности, са искреношћу, праведношћу и марљивошћу.

Коментар: ПУЕ не пристају на неоправдана ограничења која би се мешала са њиховом професионалном етиком и законским одговорностима. Оправдана ограничења укључују она која су наметнута од стране спремности послодавца. Ако пословодство послодавца захтева истрагу, али ограничава приступ релевантним информацијама, ПУЕ ће одбити задатак и пружити објашњење највишем управном телу послодавца. ПУЕ треба да ревностно теже да промовишу најефикаснија средства за постизање усаглашености.

R3.2 У складу са правилом 2.6, професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком не откривају без сагласности или принудног судског позива поверљиве информације о пословању или техничким процесима било ког садашњег или некадашњег послодавца. Такво

откривање би могло да наруши поверење у професију или да умањи могућност професионалаца који се баве усаглашеношћу и етиком да добију такве информације од других лица у будућности.

Коментар: Потребно је да професионалци који се баве усаглашеношћу и етиком имају слободан приступ информацијама да би ефикасно функционисали и потребна им је способност да отворено комуницирају са било којим запосленим лицем или агентом послодавца. Отворена комуникација зависи од поверења. Погрешна употреба или злоупотреба радног производа професионалаца који се баве етиком и усаглашеношћу представља озбиљну претњу програмима усаглашености и етике. ПУЕ не користе поверљиве информације ни на који начин којим се крши закон или њихове законске дужности, укључујући дужности према њиховом послодавцу. Када супротстављене стране у парници користе лични надзор организације против ње саме, може се поткопати кредибилитет ПУЕ. ПУЕ се подстичу да раде са правним саветником како би заштитили поверљивост и смањили ризике које носи парница. Није неопходно открити поверљиве информације како би се испоштовао принудни позив на суд уколико су поверљиве информације заштићене законски признатим правом (нпр. правом неоткривања комуникација између адвоката и клијента).

R3.3 ПУЕ не дају обмањујуће, варљиве или лажне изјаве или тврдње о својим професионалним квалификацијама, искуству или раду.

R3.4 ПУЕ не покушавају да лажно нашкоде професионалном угледу других професионалаца који се баве усаглашеношћу и етиком.

***Коментар:** Да би се у професији промовисала колегијалност и уљудност, професионалац који се бави усаглашеношћу и етиком не даје никакве изјаве у вези са другим ПУЕ, а које су по својој природи клеветничке.*

R3.5 ПУЕ одржавају своју стручност везану за кретања унутар професије, укључујући знање и дубоко познавање садашњих теорија, индустријске праксе и закона.

***Коментар:** ПУЕ прате прихватљиви и одговарајући ток континуираног образовања, укључујући без ограничења праћење релевантних стручних и индустријских часописа и публикација, комуникацију са стручним колегама и учешће у стручном дијалогу и разговорима кроз присуство на конференцијама и чланство у професионалним удружењима.*

Одбор за припрему Етичког кодекса

Џозеф И. Марфи, Joseph E. Murphy, сертифициковани ПУЕ
(копредседник Одбора)

правни консултант, суоснивач и виши саветник CSLG-а, коедитор
за Integrity Interactive, ethikos

Ребека Вокер (Rebecca Walker) (копредседник Одбора)
партнер у Kaplan & Walker LLP

Уртон Андерсон (Urton Anderson)

помоћник декана за додипломске студије и Кларк В. Томпсон,
млађи (Clark W. Thompson Jr.), професор Рачуноводственог
образовања на Пословној школи Маккоумз, Универзитета Тексас у
Остину

Мајкл Хоровиц (Michael Horowitz)

партнер за парнице, члан Групе за пословне преваре и комплексне
парнице, члан комисије за Cadwalader, Wickersham & Taft LLP у
Комисији за доношење пресуда Сједињених Држава

Шели Милано (Shelley Milano)

Марџори Дојл (Marjorie Doyle)

руководилац за практичну примену, Ethics & Compliance Solutions,
LRN

*Посебну захвалност изражавамо Одбору за припрему Етичког
кодекса Удружења за саглашеност у здравству, чији су чланови*

др Џен Хелер (Jan Heller)

адвокат Џозеф И. Марфи
(Joseph E. Murphy)

др Марк Мини
(Mark Meaney)

др Џефри Оук (Jeffrey Oak)

Мисија Друштва за корпоративну усаглашеност и етику (SCCE)

SCCE постоји да би заступао стандарде етичке пословне праксе и усаглашености у свим организацијама, као и да би пружио потребне ресурсе професионалцима који се баве етиком и другим лицима која заступају ове принципе.

Society of Corporate Compliance and Ethics
6500 Barrie Road, Suite 250
Minneapolis, MN 55435, United States

+1 952 933 4977 или 888 277 4977 • факс +1 952 988 0146
helpteam@corporatecompliance.org • www.corporatecompliance.org